

Toekomst voor het verleden

Visie op het historisch erfgoed
van Zoetermeer

De gebouwde omgeving zegt veel over de geschiedenis en de culturele identiteit van een dorp of stad. In Zoetermeer is dat des te meer het geval, omdat deze stad een bijzonder groeipatroon heeft doorgemaakt: terwijl het tot de jaren zestig van de twintigste eeuw een klein agrarisch dorp was, ontwikkelde het zich na die tijd in hoog tempo tot een stad met 120.000 inwoners. Bijzonder is dat de oude dorpskern en de infrastructuur daaromheen nog redelijk intact bewaard zijn gebleven temidden van de moderne stad. Naast zo'n 46.000 nieuwbouwwoningen telt Zoetermeer nog 286 ruimtelijke elementen van historische waarde, waaronder circa 80 rijks- en gemeentemonumenten.

De historische dorpskern is de laatste jaren echter erg kwetsbaar gebleken. Daarom heeft het Historisch Genootschap Oud Soetermeer (HGOS) in deze visie haar ideeën neergelegd over hoe we om moeten gaan met ons cultuurhistorisch erfgoed. Het uitgangspunt hierbij is dat het cultuurhistorisch erfgoed een belangrijk onderdeel uit kan — en moet — maken van Zoetermeer's stedelijke identiteit. Het cultuurhistorisch erfgoed dient te worden beschermd door een consistent monumentenbeleid.

De geschiedenis van Zoetermeer in een notendop

Vanaf de tiende eeuw groeide de bevolking van het graafschap Holland sterk. In deze tijd zakten enkele boeren in een bootje de Noord-Aasche Vliet af — een zijtak van de Oude Rijn — op zoek naar nieuwe landbouwgronden om de groeiende bevolking te kunnen blijven voeden. Aan de oevers van het Zoetermeerse Meer (de huidige Meerpolder) vonden zij een geschikte plek om hun boerderijen te bouwen. Halverwege de dertiende eeuw verplaatsten de Zoetermeerse boeren de dorpskern naar de huidige Dorpsstraat. Naar de redenen voor deze verhuizing zal het altijd gissen blijven, maar mogelijk was wateroverlast de oorzaak. Ook na de verhuizing bleef de landbouw een belangrijke bron van inkomsten.

Na enkele eeuwen van florerende graanteelt daalde de bodem echter tot onder de grondwaterspiegel. Omdat landbouw onmogelijk was geworden begon men noodgedwongen met het delven van turf. Toen al het land vergraven was, stond de hele omgeving onder water en hadden de inwoners geen bron

Kleine arbeiderswoningen uit de eerste decennia van de 20ste eeuw zijn tegenwoordig vaak ingrijpend verbouwd en vergroot.

Het gemeentehuis aan Dorpsstraat 3, gesloopt in 1958: monumentwaardig.

van inkomsten meer over. Hierdoor brak er in de zestiende eeuw een periode van grote armoede aan. Pas nadat de grote watervlakten rond Zoetermeer en Zegwaart in de zeventiende en achttiende eeuw waren drooggemaakt, kreeg de landbouw weer een kans. Aanvankelijk werd er koolzaad verbouwd. Later produceerden de Zoetermeerse boeren boter. De rijkdom die de boter de Zoetermeerse en Zegwaartse boeren bracht, is nog steeds goed af te lezen aan enkele statige boerderijen die uit die periode zijn overgebleven. Tot na de Tweede Wereldoorlog leidden de inmiddels gefuseerde dorpen Zoetermeer en Zegwaart een rustig bestaan, totdat in de jaren '60 van de twintigste eeuw de voorbereidingen begonnen voor de grote groei.

Illustraties bij een geschiedenisverhaal

De diverse vormen van historisch erfgoed illustreren het geschiedenisverhaal van Zoetermeer. Oude panden, de loop en naamgeving van historische wegen, andere vormen van landschapsinrichting en de idyllische dorpsgezichten horen allemaal tot het historisch erfgoed. Een voorbeeld van het historisch erfgoed is de Meerpolder. Ooit een natuurlijk veenmeer, maar sinds het in 1616 is drooggevalen, is het de oudste droogmakerij in heel Rijnland. De naam Zoetermeer is waarschijnlijk van dit voormalige zoetwatermeer afgeleid. Na de droogmaking heeft de Meerpolder een belangrijke bijdrage geleverd aan de productie van boter, waaraan Zoetermeer eeuwen lang een reputatie als 'boterdorp' te danken had.

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer heeft onlangs een inventarisatie gemaakt van dit historisch erfgoed. De inventarisatie is gepubliceerd in het boek 'De Geschiedenis op Straat' en is tevens beschikbaar op CD-rom. Meer informatie is te vinden op de website van het genootschap (www.oudsoetermeer.nl).

Overblijfselen uit het verleden vertellen een verhaal

De geschiedenis van Zoetermeer heeft overal in de stad zijn sporen nagelaten. De nog bestaande historische wegen, gebouwen en landschapselementen bepalen in belangrijke mate de plattegrond, de identiteit en de aantrekkelijkheid van het moderne Zoetermeer. Wegen zoals de Voorweg, Dorpsstraat, Zegwaartseweg, Rokkeveenseweg en de Stationsstraat zijn belangrijke historische overblijfselen van de ontwikkeling van Zoetermeer. Hieraan is het geschiedenisverhaal van de stad goed af te lezen. De nog resterende historische gebouwen vormen een directe erfenis van de mensen die Zoetermeer en het buurdorp Zegwaart hebben opgebouwd. Het historische Zoetermeer vormt een aparte 'wereld' binnen de moderne stad. Je zou kunnen zeggen dat het dorp Zoetermeer nog steeds bestaat, en dat de stad Zoetermeer daar omheen is gebouwd.

Verschillende vormen van historisch erfgoed

Het historisch erfgoed in Zoetermeer heeft meerdere verschijningsvormen. Het gaat niet alleen om rijks- of gemeentemonumenten, maar ook om de ensemble-waarde van historische stadsgezichten; de middeleeuwse infrastructuur; en inrichtingselementen zoals bijvoorbeeld de officiële grenspaal tussen de hoogheemraadschappen Rijnland, Delfland en Schieland.

Wat te denken van de historische linten van de Voorweg en Zegwaartseweg? De plattegrond van Zoetermeer/Zegwaart werd tot aan de grote uitbreiding in de jaren '60 gedomineerd door deze schaars bebouwde landwegen. Langs deze wegen stonden grote herenboerderijen en piepkleine woningen voor de landarbeiders. Deze boerenarbeiders hadden een jaarcontract en als het contract na afloop niet werd verlengd, kwamen zij met hun hele gezin op straat te staan. De wegen en de enkele nog bestaande historische gebouwen herinneren aan een tijd waarin Zoetermeer en Zegwaart nog volledig afhankelijk waren van de landbouw. Niet alleen de statige boerderijen, maar ook de kleine arbeidershuisjes zijn een integraal onderdeel van het historische dorpsbeeld. Belangrijk is dat zij worden behouden in hun oorspronkelijke omgeving. Niet ingebouwd tussen fantasieloze nieuwbouwwijktshuizen, maar met de weidsheid van een boeren erf dat recht doet aan de waarde van deze huisjes. Deze soms vergeten monumentjes vormen een belangrijk onderdeel van het Zoetermeerse historisch erfgoed.

Aandacht voor het erfgoed is geboden

Tot enkele jaren geleden leken deze twee werelden, die van het oude Zoetermeer en van het nieuwe Zoetermeer, elkaar wederzijds te respecteren. Het oude werd door de meeste projectontwikkelaars met rust gelaten en de nieuwbouw werd door de autochtone Zoetermeesters getolereerd. Echter, met het schaarser worden van de ruimte binnen de gemeentegrenzen steekt de nieuwbouw ook binnen het oude Zoetermeer zijn kop op. In stedenbouwkundige termen heet dat 'verdichting van het bouwvolume'. Enkele treurige voorbeelden hiervan zijn de sloop van historische panden aan de Dorpsstraat 136, die moesten wijken voor grootschaliger nieuwbouw; het afgraven van de Delftse- en Leidsewallen weteringen; en de manier waarop bijvoorbeeld de Van Rijswijckschans in het nieuwe Noordhove het karakter van de historische lintstructuur van de Zegwaartseweg aantast.

Sarah Lydia hoeve aan de Zegwaartseweg, bijna ingestort. Gemeentelijk monument.

Zo wordt de laatste jaren steeds meer historisch erfgoed vernietigd. Langs de middeleeuwse wegen vindt detonerende nieuwbouw plaats die het karakteristieke historische dorpsbeeld ernstige schade toebrengt. Ook worden oude panden in een steeds hoger tempo gesloopt om plaats te kunnen bieden aan winstgerichte nieuwbouwactiviteiten. Overigens gaan sommige projectontwikkelaars redelijk succesvol met de historische waarden om, maar toch blijft sloop een onomkeerbare aantasting van onze historische erfenis.

Deze ontwikkelingen lijken misschien noodzakelijk om invulling te kunnen geven aan de groei-doelstellingen van de stad, maar zij vormen tegelijkertijd een grote bedreiging voor het historisch erfgoed, dat in veel gevallen moet wijken. Immers, tweehonderd jaar geleden was de ruimte nog niet zo schaars als nu en werd er minder 'efficiënt' gebouwd. Indien we toekomstige generaties de mogelijkheid willen bieden om dit levende geschiedenisverhaal met eigen ogen te aanschouwen, dan is het behoud van het historisch erfgoed in de breedste zin van het woord belangrijk. Ook onze nakomelingen hebben het recht om de oorsprong van hun woonplaats te leren kennen. Wie zijn wij om ze dit te ontnemen? Er is al teveel geschiedenis verloren gegaan!

De wijk Noordhove staat zeer dicht en dwars op de historische Zegwaartseweg.

Recent heeft het Historisch Genootschap Oud Soetermeer geïnventariseerd wat er nog over is van ons historisch erfgoed. Ondanks dat er al veel verloren is gegaan - en dit proces gaat jammer genoeg nog steeds door - kunnen we trots zijn op wat we nog hebben. Uit de inventarisatie is gebleken dat we nog steeds 2 oude dorpskernen, 24 (water)wegen, 251 gebouwen en 9 archeologische terreinen tot het historisch erfgoed kunnen rekenen. Sommige onderdelen van het erfgoed zijn in Zoetermeer echter nog maar dun gezaaid. Zo staan er maar 6 zeventiende-eeuwse en 11 achttiende-eeuwse gebouwen op deze lijst. De rest is van recenter datum.

De rol van het monumentenbeleid

Om met de dichter Lucebert te spreken: *“Alles van waarde is weerloos”*. Daarom is een goed monumentenbeleid noodzakelijk. Zonder een heldere visie op wat belangrijk is voor de stad, kunnen er onbedoeld onnodig grote gaten vallen in het gebouwde historisch erfgoed. Hiermee worden overigens niet alleen individuele panden bedoeld. De gebouwen moeten ook in hun context worden gezien en naast het behoud van monumenten, is ook het aanwijzen van beschermde stadsgezichten een belangrijk instrument om de identiteit van de stad te beschermen.

Een sterke stedelijke identiteit geeft inwoners binding met hun stad en trekt bedrijven aan die een belangrijke economische impuls aan de stad geven. De fysieke omgeving speelt een centrale rol in deze identiteit. Juist omdat Zoetermeer een snelle groei heeft doorgemaakt, is een duidelijk herkenbare stedelijke identiteit van groot belang. Wil de stad een sterke identiteit uitstralen, dan moeten we toe naar een geïntegreerd ruimtelijk beleid waarbinnen wonen, natuur, detailhandelsbeleid, recreatie, monumentenbeleid en andere beleidsvelden integraal worden gezien. Een goed monumentenbeleid moet onderdeel uitmaken van deze integrale aanpak, omdat monumenten een stad meerwaarde geven; ze versterken de uitstraling en de culturele identiteit van de stad en vergroten hiermee de aantrekkingskracht op nieuwe bewoners, bezoekers en bedrijven.

Wat er moet gebeuren

Om het historisch erfgoed ook voor de toekomstige generaties veilig te stellen, zullen we op korte termijn actie moeten ondernemen. Om de individuele waardevolle panden te behouden, zal snel een flink aantal extra gemeentelijke monumenten moeten worden aangewezen. Daarnaast zal een aantal historische straten moeten worden aangewezen als beschermd gemeentelijk stadsgezicht. Dit is nodig om infrastructuur te beschermen en monumenten in hun oorspronkelijke omgeving te kunnen bewaren. Een historische boerderij verliest immers veel van zijn historische waarde als hij ingeklemd komt te liggen tussen moderne gebouwen! De Monumentenverordening Zoetermeer 2001 biedt voldoende mogelijkheden tot het aanwijzen van beschermde gemeentelijke stadsgezichten, waarbij deze aanwijzing altijd gepaard dient te gaan met het vaststellen van een voldoende conserverend bestemmingsplan. Van belang hierbij is dat expliciet wordt aangegeven hoeveel oppervlak van het plangebied nog mag worden bebouwd, welke bouwstijlen mogen worden gebruikt en dat maatvoering, detaillering en materiaalgebruik aansluiten bij de bestaande bouwstijl. Alleen zo wordt de nieuwbouw in deze gebieden niet dominant. Zowel het Masterplan 2025, als het collegeprogramma 2002 - 2006 hechten aan deze uitgangspunten zeer veel waarde.

Voor het behoud van historische monumenten is het verder belangrijk dat voor gebouwen een goede bestemming wordt gevonden. Het is immers noodzakelijk dat monumenten worden gebruikt. Leegstand leidt onherroepelijk tot verloedering, zoals helaas bij enkele boerderijen aan de Zegwaartseweg is gebleken. Door de leegstand zijn ze danig in verval geraakt. Dat dit anders kan, blijkt bij het woonhuis Dorpsstraat 46, waarvan de bovenverdieping na jarenlange leegstand weer als woonruimte in gebruik is genomen.

Verder is het van groot belang dat historische gebouwen goed worden onderhouden. Voor deze relatief kostbare werkzaamheden beschikken de eigenaars niet altijd over voldoende financiën. Het onderhoud aan een monument brengt nu eenmaal meer kosten met zich mee dan het onderhoud van een nieuwbouwpand. Dat de gemeente haar subsidiebeleid hierop recentelijk heeft aangepast, is een positieve ontwikkeling. Nu krijgen meer mensen een financiële prikkel om hun monument te onderhouden. Daarnaast is het van groot belang dat de Gemeente Zoetermeer haar monumentenverordening ook daadwerkelijk handhaaft. De gemeente zou een actiever handhavingsbeleid moeten voeren door eigenaren van gemeentelijke monumenten en rijksmonumenten aan te schrijven met de melding dat zij het noodzakelijke onderhoud aan hun monumentale pand dienen te plegen. Indien aan een aanschrijving geen gehoor wordt gegeven, dient bestuursdwang te worden toegepast om het als monumentaal erkende erfgoed voor de toekomst veilig te stellen. Een gemeente die de erkende monumenten zonder in te grijpen aan hun lot overlaat, voert immers geen geloofwaardig beleid!

Geen behoud zonder begrip

Het juridisch beschermen van historische (water)wegen en panden alleen is echter niet genoeg. Het aanwijzen van een pand als monument is pas de eerste stap. Net zo belangrijk is het, dat eigenaren van die monumenten — maar ook de overige inwoners van de stad — gaan beseffen hoe waardevol die oude pandjes nu eigenlijk zijn. Door burgers te confronteren met hun historisch erfgoed kunnen we ze bewust maken van de ontwikkeling van de stad, kunnen we ze 'wortels' geven. Zo zullen ze er zelf voor gaan zorgen dat het erfgoed — dat immer karakteristiek is voor de ontwikkeling van Zoetermeer — in stand wordt gehouden. Deze confrontatie kan langs verschillende lijnen plaatsvinden. Bijvoorbeeld tijdens de geschiedenislessen op school, in de lokale media, in het welkomstpakket voor nieuwe inwoners, middels rondleidingen door de stad, tijdens feestdagen en door meer aandacht te schenken aan de open monumentendagen. Hiervoor is het tevens van belang dat er voldoende middelen zijn om goed onderzoek te verrichten naar de geschiedenis van Zoetermeer en de nog bestaande historische omgeving.

Goed onderhouden markante woonhuizen (gemeentelijke monumenten) geven de Stationsstraat allure.

Goede en slechte voorbeelden

De afgelopen jaren zijn er in Zoetermeer heel wat ontwikkelingen geweest waarbij historische infrastructuur en oude panden betrokken waren. Sommige projecten kunnen worden gezien als goede voorbeelden van het bewust en verantwoordelijk omgaan met het historisch erfgoed. Andere ontwikkelingen zijn vanuit dit perspectief minder geslaagd te noemen.

Een goed voorbeeld is het terugbrengen in oorspronkelijke staat van het dubbele woon/winkelpand aan de Dorpsstraat 103-107. De originele onderpuien van deze panden zijn in de tweede helft van de twintigste eeuw grondig vernield. Op eigen initiatief heeft een Zoetermeerse projectontwikkelaar de winkelpuien echter teruggebracht in een staat die het ontwerp van architect Jan Dekker uit 1935 zeer dicht benadert. Een andere positieve ontwikkeling is de toenemende aandacht voor een integrale benadering die alleen mogelijk is via de bestemmingsplannen. Het bestemmingsplan Voorweg levert bijvoorbeeld als eerste plan een bijdrage aan het behoud van het landelijke karakter van deze oude landweg.

Voorbeelden van grove aantasting van het historisch erfgoed zijn er helaas ook in overvloed. Bijvoorbeeld het afgraven van delen van de Delftse- en Leidsewallenwetering in de jaren tachtig van de twintigste eeuw; of de sloop van verschillende historische panden in het oude dorp om plaats te maken voor grootschalige nieuwbouw. Dergelijke ontwikkelingen tasten het historische dorpsbeeld in zeer sterke mate aan. Vooral de kleinschaligheid en de diversiteit van de bebouwing in bijvoorbeeld de Dorpsstraat — die zo karakteristiek zijn voor het voormalige landbouw- en ambachtliedendorp — verdwijnen zo in hoog tempo.

Taken en verantwoordelijkheden

De primaire verantwoordelijkheid voor het behoud en onderhoud van individuele gebouwen ligt bij de eigenaar. Eigenaren moeten onderhoud plegen aan hun pand en zijn betrokken bij eventuele nieuwbouw. Omdat het veel eigenaren echter ontbreekt aan kennis van zaken en inzicht in de historische waarde van hun bezit, zal er één centrale partij moeten zijn die het stedenbouwkundige proces regisseert. Hier ligt een belangrijke taak voor de lokale overheid, die met behulp van bestemmingsplannen en verordeningen de spelregels vaststelt en invulling kan geven aan het beleid. Er zijn twee belangrijke voorwaarden voor het ontwikkelen van goed erfgoedbeleid. Ten eerste dient het beleid integraal met andere beleidsterreinen te worden ontworpen. Ten tweede moet er deskundige historische informatie over de ontwikkeling van de stad, de waarde van individuele panden, en de samenhang in breder kader, voor handen zijn. Vooral op dit laatste punt is een belangrijke rol weggelegd voor het Historisch Genootschap. Het Historisch Genootschap wil fungeren als kenniscentrum voor historisch Zoetermeer. Zij wil een initiërende, onderzoekende en eventueel een bemiddelende rol vervullen waar het gaat om het behoud van historisch erfgoed. Om deze kennis goed over te kunnen dragen is er zowel structureel als ad-hoc overleg nodig tussen de gemeente Zoetermeer en het Historisch Genootschap.

Leren van andere steden

Hoe gaan andere steden in de regio met hun erfgoed om? Twee aansprekende voorbeelden zijn Leiden en Den Haag. Qua type stad weliswaar niet helemaal met Zoetermeer te vergelijken, maar van hun aanpak kunnen we wellicht iets leren.

Leiden is een echte monumentenstad. Sinds de jaren 1980 zijn er circa 2.800 monumenten beschermd, waarvan iets minder dan de helft rijksmonumenten betreft. Niet alleen de historische grachtenpanden uit de Gouden Eeuw vallen onder de bescherming van monumentenzorg, maar ook een flink aantal gebouwen in de 19e- en 20e-eeuwse stadsuitbreidingen. Monumenten zijn herkenbaar aan de vijfhoekige schildjes — blauw-wit voor rijksmonumenten en rood-wit met de gekruiste Leidse sleutels voor gemeentemonumenten. De gemeente Leiden geeft monumentenbezitters subsidie voor de restauratie van hun pand. De subsidie wordt echter pas 15 jaar na het uitvoeren van de restauratie uitgekeerd en in de tussentijd kan de eigenaar een aflossingsvrije lening afsluiten bij het Nationaal Restauratiefonds. Op deze manier blijven de kosten voor de gemeente beperkt. Aan de subsidie is tevens een onderhoudsplicht verbonden en de plicht om zich aan te melden bij de Monumentenwacht.

Ook Den Haag telt een groot aantal monumenten. Omdat in de jaren '70 en '80 veel historische panden werden gesloopt, is op particulier initiatief de NV Stads-herstel opgericht. Deze onderneming heeft als doelstelling om zoveel mogelijk monumentale panden te behouden en een nieuwe bestemming te geven. Om deze doelstelling te verwezenlijken koopt de NV Stadsherstel zelf historische panden aan, restaureert deze en verhuurt ze als woon- of bedrijfsruimte. Met de huur-inkomsten kunnen weer nieuwe restauratieprojecten worden gefinancierd. Zo is men niet afhankelijk van subsidies en schenkingen, en wordt het monumenten-herstel uiteindelijk door de markt zelf gefinancierd.

Den Haag en Leiden zijn twee voorbeelden van hoe het ook kan. Door een groot aantal monumenten aan te wijzen en een slimme subsidieregeling te ontwerpen kan een historische binnenstad worden beschermd terwijl de kosten toch in de hand worden gehouden. Aankoop, restauratie en verhuur van historische panden op sleutellocaties kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van het monumentenbestand, ook als dat gebeurt op particulier initiatief. Deze succesvolle voorbeelden vragen om navolging in Zoetermeer.

Kort samengevat

Samenvattend kan worden gesteld dat Zoetermeer een rijke geschiedenis heeft, waarvan tastbare resten nog prominent aanwezig zijn. Dit historisch erfgoed, dat bestaat uit landschappelijke elementen, (water)wegen en gebouwen, wordt momenteel echter sterk bedreigd door nieuwbouwplannen. Bescherming van het historisch erfgoed is geboden. Hiervoor dienen beschermde gemeentelijke stadsgezichten te worden aangewezen en dient ook de gemeentelijke monumentenlijst drastisch te worden uitgebreid. Van belang is dat de bestemmingsplannen van de gebieden die zijn aangewezen als beschermde stadsgezichten, tijdig en grondig worden bijgesteld om de aanwezige historische waarden

te conserveren. Ook dient de gemeente een serieus handhavingsbeleid te ontwikkelen met een instrumentarium dat onder meer bestaat uit subsidies, aanschrijvingen en bestuursdwang als ultiem handhavingsinstrument. Daarnaast dient er structureel onderzoek te worden gedaan naar de geschiedenis van de stad en de waarde van de nog resterende historische omgeving. Alleen zo kan ook bij nieuwe planontwikkeling goed rekening worden gehouden met het historisch erfgoed. Onderzoek is ook belangrijk om de bewustwording onder de Zoetermeerse bevolking te stimuleren. Alleen een bewuste monumentenbezitter is ook een goede huiseigenaar. In samenwerking met andere erfgoedinstellingen kan het Historisch Genootschap een rol vervullen als kenniscentrum van het historisch erfgoed in Zoetermeer.

8-puntenplan:

Om deze uitgangspunten te concretiseren heeft het Historisch Genootschap Oud Soetermeer de volgende 8 punten geformuleerd:

- Vormgeven van een consistent monumentenbeleid waarin behoud van de nog bestaande historische waarden centraal staat. Dit beleid dient afgestemd te zijn met andere beleidsterreinen.
- Uitbreiden van de gemeentelijke monumentenlijst, aanwijzing van beschermde gemeentelijke stadsgezichten en aanpassing van de betreffende bestemmingsplannen.
- Instellen van een actief handhavingsbeleid door de gemeente Zoetermeer waarin aanschrijving en bestuursdwang een plaats hebben.
- Ontwikkelen van een kenniscentrum over het historisch erfgoed.
- Inrichten van een waakhondfunctie voor het signaleren van bedreigingen voor het historisch erfgoed (planontwikkeling, onderhoud, bescherming, etc.). Het Historisch Genootschap kan deze rol vervullen.
- Instellen van een structureel overleg tussen gemeente en genootschap over de inbedding van het historisch erfgoed in de planontwikkeling ten aanzien van de (her-)ontwikkeling van locaties en de verdichting van het bouwvolume in de stad.
- Bevorderen van de bewustwording onder de bevolking van de waarde van het nog resterende historisch erfgoed. Hierbij hoort ook overleg met eigenaren en potentiële eigenaren van monumenten. Hier ligt een gezamenlijke taak voor de gemeente en het Historisch Genootschap.
- Oprichten van een onafhankelijke organisatie die op budgetneutrale wijze historische panden aankoopt, restaureert en verhuurt of verkoopt. Deze organisatie zou een soort NV Stadsherstel Zoetermeer kunnen worden.

Op deze foto uit 1965 loopt de Leidsewallenwetering tot aan de einder. In 1988 werd het noordelijk deel vergraven voor de uitbreiding van de Zoetermeerse plas.

Wat is het Historisch Genootschap Oud Soetermeer?

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer is de enige historische vereniging van Zoetermeer. Het doel van de vereniging is het onderzoeken, uitdragen en behouden van de historie van Zoetermeer. De vereniging is opgericht in 1949 en telt ongeveer 1.200 leden. Het genootschap organiseert tal van activiteiten zoals lezingen, excursies, historisch onderzoek, etcetera. Daarnaast verschijnt vier maal per jaar het verenigingsblad 't Seghen Waert waarin naast de verenigingsnieuwtjes allerlei historische wetenswaardigheden worden gepubliceerd. Ook geeft de vereniging regelmatig publicaties uit, zoals boeken en onlangs nog een CD-rom over de belangrijkste cultuurhistorische elementen in de stad.

De vereniging beschikt over een uitgebreide bibliotheek over de geschiedenis in het algemeen en die van Zoetermeer in het bijzonder. De collectie historisch kaart- en beeldmateriaal is de grootste van Zoetermeer. Binnen de vereniging zijn diverse werkgroepen en commissies actief, waar onder de Archeologische Werkgroep, de Interviewgroep Sprekend Verleden, de Genealogische Werkgroep en de Commissie Historisch Erfgoed.

Meer informatie over de vereniging en haar activiteiten is te vinden op:
www.oudsoetermeer.nl

Dorpsstraat 108, gesloopt in 1984: monumentwaardig.

Tekst: Commissie Historisch Erfgoed
Lay-out: Bouke Tuinstra
Foto's: Collectie Historisch Genootschap Oud Soetermeer
Uitgave: Zoetermeer 2004

Foto voorzijde: Boerderij Voorzorg aan de Voorweg.